

बागद्रिष्टि

Bargadristi Weekly

साप्ताहिक

वर्ष ८ अंक १३ पूर्णाङ्क ३४६

२०८० असोज ८ गते सोमबार

Monday 25, Sept. 2023

पृष्ठ ८

मूल्य रु. १०-

शिक्षा विधेयक खारेजीको आन्दोलन जारी, ६ बुँदे सम्भौतको चर्को विरोध

काठमाडौं। असोज २ गते क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी, नेपालले हालै पुष्कमल दाहाल नेतृत्वको गठबन्धन सरकारले निजी विद्यालयहरूलाई सार्वजनिक र निजी लगानीका दुई प्रकारका गुठीमा सञ्चालन गर्ने गरी सदनमा दर्ता गरिएको शिक्षा विधेयक पनि अन्ततः शिक्षाको निजीकरण र व्यापारीकरणलाई ने प्रोत्साहित गर्ने विधेयक रहेको भन्दै यो विधेयकलाई जनविरोधी र प्रतिगामीको संज्ञा दियो र खारेजीको माग गन्यो।

असोज २ गतेबाटै देशभरका हजारौं शिक्षकहरू काठमाडौंको सडकमा निरसिक-माध्यमिक शिक्षा विधेयक खारेजीको माग राखेर।

यो विधेयकले शिक्षा क्षेत्रमा देशले भोदै आएका समस्यालाई समाधान गर्ने नसक्ने भन्दै यसले एकातिर, विज्ञान, गणित तथा कम्युनिट जस्ता अत्यन्त महत्वपूर्ण विषयहरूलाई अनिवार्यतः अंग्रेजी माध्यममा पढाउपर्ने बनाएर अंग्रेजीमा पहुँच कुनै दलाल पुँजीपतले लगानी

नभएका गरिब विद्यार्थीलाई उक्त विषयहरूको अध्ययनबाट बच्चत गराउने कुचेष्टा गरेको र अर्कोतर्फ शिक्षकहरूको विचार तथा आस्थाका आधारमा संगठित हुने ट्रेड युनियन अधिकार खोसेर शान्तिपूर्ण भेला प्रदर्शनमाथि समेत रोक लगाउने प्रावधान अगाडि सरेको भन्दै उनीहरू सडकमा उत्रिए।

आन्दोलनलाई क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी, नेपालले पनि ऐक्यबद्धता जाहेर गन्यो। क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टीका प्रवक्ता कञ्चनले जारी गरेको वक्तव्यमा भनिएको थियो, “यो क्षेत्रलाई सम्पूर्ण रूपमा राष्ट्रियकरण गरी एटे राष्ट्रिय शिक्षा नीति अनुसार राज्यको मात्रात्मा त्याएर परिचालित गर्न देखि।”

वक्तव्यमा भनिएको थियो, “शिक्षकहरूले प्रस्तावित विधेयकका करिपय नीतिगत प्रावधानहरूलाई परिसार्जन गर्नुपर्ने, निजामति कर्मचारी सरह सुविधा पाउनुपर्ने, शिक्षक, कर्मचारी तथा जनपरिवहनहरूका सन्तानलाई अनिवार्य रूपमा सरकारी विद्यालयमा पढाउनुपर्ने, ट्रेड युनियन अधिकार सुनिश्चित हुनुपर्ने लगाताका न्यायपूर्ण माग राखी चलाएको आन्दोलनलाई हामो पार्टीले नैतिक समर्थन गर्दछ।”

तर शिक्षकहरूले राखेका उपरोक्त सबै मागहरू पुरा भए पनि त्यसले देशले भोदै आएको शैक्षिक समस्या समाधान हुन गरेको नाफा आर्जन गर्ने कम्पनी बन्न दिनुहुँदैन भन्ने धारणा अधि सरेको थियो।

क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टीका प्रवक्ता कञ्चनले जारी गरेको वक्तव्यमा भनिएको थियो, “यो क्षेत्रलाई सम्पूर्ण रूपमा राष्ट्रियकरण गरी एटे राष्ट्रिय शिक्षा नीति अनुसार राज्यको मात्रात्मा त्याएर परिचालित गर्न देखि।”

शिक्षकहरूले विद्यालय देश र जनताले भोदै आएका सबै खाले समस्याको दीर्घकालीन समाधान नयाँ जनवादी क्रान्ति हुँदै वैज्ञानिक समाजवादको स्थापनाले मात्र गर्ने हुनाले सो कार्यभार पुरा गर्नका लागि सहयोगी भूमिका निर्वाह गर्न आम वामपन्थी, देशभक्त तथा स्वाधीनार्थी शिक्षकहरूलाई हाम्रो पार्टी हार्दिक आह्वान गर्दछ।”

काठमाडौंको सडक शिक्षकहरूले ठप्प परे। सडक यातायात जतातै अस्तव्यस्त बने। हजारौं विद्यालय देशभर ठप्प पारिए। लाखी विद्यार्थीहरूको पठाइ बन्द भयो। शिक्षा मन्त्रीले बोलाएको वार्तालाई अस्वीकार गर्दै शिक्षकहरूले आन्दोलन जारी राखे। गृहमन्त्रीले बोलाएको वार्तामा बसे पनि शिक्षकहरूसँग सहमति हुन सकेन। कार्यवाहक प्रधानमन्त्री, गृहमन्त्री, शिक्षामन्त्री लगातार सरकारकारवाला निकाय र आन्दोलनरत नेपाल शिक्षक

महासंघका नेताहरू शुक्रबार वार्तामा बसे।

शिक्षकहरूले आन्दोलनको प्रमुख माग शिक्षा विधेयक खारेजीको थियो। शिक्षकहरूको यही मागप्रति ऐक्यबद्धता जाहेर गर्दै क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी, नेपालले पनि विरोध प्रदर्शन गन्यो। शिक्षकहरूको मागप्रति राज्यको ध्यानाकरण गराउन र माग पूरा गराउन थप दबाव दिने गरी निषेधित क्षेत्रको धेरा तोडाई नयाँ बानेश्वरस्थित सम्बद्ध भवनको पश्चिमतर्फको मूलगेट र सिंहदरबारको दीक्षिणतर्फको मूलगेटमा सशक्त विरोध प्रदर्शन गरियो।

सिंहदरबारको गेटमा अर्खिल (क्रान्तिकारी)को नेतृत्वमा र संसद भवनको गेटमा अर्खिल नेपाल क्रान्तिकारी ट्रेड युनियन महासंघको नेतृत्वमा विरोध प्रदर्शन भएको थियो। विरोध प्रदर्शनमाथि हस्तक्षेप गरी प्रहरीले पार्टीका नेताहरूसहित मजुरु र विद्यार्थीका दर्जनौ नेताहरूलाई पिरफ्टा गन्यो।

क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी, नेपालले बाँकी ७ येजमा

विद्यालय शिक्षा विधेयकका विरुद्ध सिंहदरबारको

मूलगेटमा अखिल (क्रान्तिकारी)को प्रदर्शन

काठमाडौं। मोहनवैद्यकिरण नेतृत्वको क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी, नेपाल निकट विद्यार्थी संगठन अखिल (क्रान्तिकारी)ले जनविरोधी तथा प्रतिगामी शिक्षा विधेयक खारेजीको माग गर्दै

सिंहदरबारको दक्षिणी मूलगेटमा विरोध प्रदर्शन गरेको छ। प्रदर्शनमाथि प्रहरीले हस्तक्षेप गरी १६ जना नेता कार्यकर्ताहरूलाई गिरफ्तार गरेको छ।

पत्राउ बाँकी ७ येजमा

क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी नेपालको राप्तीसोनारी गाउँपालिकाको एकता प्रशिक्षण भेला र बैठक सम्पन्न

राप्तीसोनारी गाउँपालिकाको एकता प्रशिक्षण भेला र बैठक सम्पन्न भएको छ। उक्त बैठकमा रिपोर्टिङ र प्रशिक्षण भएको थियो। बैठकको अध्यक्षता ऋषिराम थारुले गरेका थिए।

कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि केन्द्रीय सचिवालय सदस्य दिपक शाही, बाँकी ७ येजमा

दुई क्रान्तिकारी पत्रकार संगठनको एकता ‘क्रान्तिकारी प्रेस संगठन’को घोषणा

कमल बुढाको संयोजकत्वमा ६५ सदस्यीय सम्मेलन आयोजक कमिटि निर्माण

काठमाडौं। क्रान्तिकारी पत्रकार संगठनबीच एकता भएको छ। एकताबाट

गरिएको छ। भेलाले कमल बुढाको संयोजक र नारायण पंगीनी सहसंयोजक रहेको ६५ सदस्यीय सम्मेलन आयोजक कमिटि निर्माण गरेको छ। नवनिवाचित कमिटिको बैठक चाँडै बसेर संगठन र संघर्ष सम्बन्धी निर्णय लिइने नवनिवाचित संगठनका संयोजक कमल बुढाले जानकारी दिएको छ।

क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी, नेपालका कार्यालय सदस्य तथा पार्टी प्रवक्ता धर्मेन्द्र बास्तोला कञ्चनको प्रमुख आतिथ्यामा सम्पन्न भेलामा प्रमुख अतिथि लगातार पार्टीका कार्यालय सदस्यहरू बाँकी ७ येजमा

अनेरास्वविधि (क्रान्तिकारी)बाटा प्रस्तावित शिक्षा विधेयकविरुद्ध कलेज/ विद्यालयहरूमा कालो ब्यानर टासिए

लगानी), सामुदायिक विद्यालयका शिक्षकको लगानी रहेको जिभिएन स्कूल र होलिल्याण्ड स्कूल, सरकारी प्राध्यापकको लगानी रहेको नेपालगम्जको छन्।

नेशनल इन्जिनियरिङ कलेज लगानी रहेको जिभिएन स्कूल र होलिल्याण्ड स्कूल, सरकारी प्राध्यापकको लगानी रहेको नेपालगम्जको छन्।

स्वीकृतिसमेत प्रदान गरेको देखिएको छ। सेना प्रमुख शर्मा नेतृत्वको टोली हिजो आइतबार दिल्ली पुगिसकेको छ। सो संगठनमा भारत, अमेरिका, अष्ट्रेलिया, बंगलादेश, इडोनेसिया, जापान, मलेसिया, भूटान, ब्लाई, कम्बोडिया, दक्षिण कोरिया, माल्दिव्स, मंगोलिया, म्यानमार र न्युजील्याण्डलगायतका ३५ देशहरू संलग्न रहेका छन्। हुन त यस्तो सम्मेलनमा नेपालले यसअधि पनि पटक, पटक सहभागिता जनाइसको पाइएको छ। यसअधि ०७५ को भदौ १७ देखि २१ गतेसम्म काठमाडौंको हायात होटलमा अमेरिकी सेनाको सम्मेलन भएको थियो। त्यातेला नेपालगम्जको हायात होटलमा अमेरिकी सेनाको सम्मेलन भएको थियो।

सम्मेलनमा प्रमुख अतिथि देवकोटा थारुलाई आयोजनाको देखिएको थियो। सो सम्मेलनमा २४ वटा मूलको सहभागिता रहेको बताइएको थियो। त्यातेलाई बिद्यमान भूराजनीतिक परिवर्षमा अमेरिका र चीनको प्रतिद्वन्द्विताको अवधि ४ येजमा

● डा. केशव देवकोटा ●

सम्मेलन भएको थियो। सो सम्मेलनमा २४ वटा मूलको सहभागिता रहेको बताइएको थियो। त्यातेलाई बिद्यमान भूराजनीतिक परिवर्षमा अमेरिका र चीनको प

सम्पादकीय

इन्डो-अमेरिकन सैन्य गठबन्धनमा नेपाल ?

प्रधानसेनापति प्रभुराम शर्मा १३ औं 'इन्डो-प्यासिफिक' सम्मेलनका सहभागी हुन आइतबार भारतको नयाँ दिल्ली प्रस्थान गरेका हुन् । चीन भ्रमणमा रहेका नेपालका प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल प्रचण्डले 'नेपाल कुनै पनि सैन्य गठबन्धनमा सहभागिग हुँदैन' भनेर आइतबारै अभिव्यक्ति दिएका थिए । तर उनै प्रचण्डले 'इन्डो-प्यासिफिक' अमेरिकी सैन्य रणनीतिक गठबन्धनसँग सम्बद्ध सम्मेलनमा सहभागिताका लागि नेपाली सेनाका प्रधानसेनापति शर्माको भ्रमणलाई मन्त्रप्रधिष्ठानको २३ भद्राको बैठकमा स्वीकृति दिएका थिए ।

प्रधानसेनापति शर्मा नेतृत्वको टोलीमा उपरथी योगराज शर्मा, महासेनानी वसन्तबहादुर गौतम र सेनाका प्रमुख सुवेदार रत्नबहादुर थापा मगर पनि सहभागी छन् । उपरथी शर्मा र सेनानी गौतम 'इन्डो-प्यासिफिक' सम्मेलनसँग आयोजना हुने ४७ औं 'इन्डो-प्यासिफिक आर्मिज मेनेजमेन्ट सेमिनार' आईपीएसीमा सहभागी हुनेछन् ।

सम्मेलनमा ३५ मुलुकका सैन्य प्रतिनिधिमण्डल सहभागी हुने छन् भने नेपाल सहित १५ देशका सेनापतिहरू सहभागी हुनेछन् । नेपाल, भारत, अमेरिका, अस्ट्रेलिया, बङ्गलादेश, इन्डोनेशिया, जापान, मलेशिया, भूटान, ब्रुनाई, कम्बोडिया, कोरिया, मालदिख्स, मज़ोलिया, म्यानमार, न्युजिल्याप्ट लगायत १५ देशका प्रधानसेनापतिहरू सम्मेलनमा सहभागी हुन दिल्ली पुगेका छन् ।

'इन्डो-प्यासिफिक' अमेरिका सहितका देशहरूको सैन्य रणनीति हो । सम्मेलनमा सहभागी हुन प्रधान सेनापति शर्मलाई भारतीय सेनाध्यक्ष मनोज पाण्डेले निमन्त्रण पठाएका थिए । भारत र संयुक्त राज्य अमेरिकाका सेनाहरूको सह-आयोजनामा सञ्चालन हुने सम्मेलनमा सहभागी भई प्रधानसेनापति नेतृत्वको टोली ११ असोजमा स्वदेश फर्क्ने कार्यक्रम छ ।

स्पष्ट छ कि इन्डिया र अमेरिकाले सैन्य गठबन्धन गरेका छन् । क्वाडमा आवद्ध उनीहरू पछिल्लो समय अझ रणनीतिक साफेदारका रूपमा सहकार्यलाई घनिभूत बनाउदै लगेका छन् । चीनलाई धेराबदी गर्न एशियामा इन्डियालाई साथ लिएर चीनका छिपेकी देशहरूलाई समेत यही सैन्य गठबन्धनमा सहभागी गराएर चीनविरोधी गतिविधि तीव्र पारिहेका छन् । असलम परास्त नीति लिएको नेपाल अधोरित रूपमा इन्डो-अमेरिकन सुरक्षा छाताभिर गइसकेको देखिएन्छ । नेपाली सेनाले विगत चार वर्षदिख अमेरिकी सेनाको इन्डो-प्यासिफिक सैन्य कमाण्डले चलाउने हरेक सैन्य तालिममा भाग लिएरहेको छ । र, नेपालमा पनि अमेरिकी र नेपाली सेनाबीच संयुक्त तालिमहरू पछिल्ला दिनमा अझ बढिएको छ ।

अमेरिकाको इन्डो-प्यासिफिक सैन्य रणनीतिको अभिन्न अंगको रूपमा रहेको मिलेनियम च्यालेन्ज कम्प्याक्ट (एमसीसी) सम्झौता गरिसकेपछि र त्यसको कार्यान्वयनको घोषणा भइसकेपछि घोषित र अधोरित रूपमा अमेरिकी सेनासँग नेपाली सेनाको सहकार्य बाकिलाईको छ । अधोरित रूपमा चीनसँग सिमा जोडिएको उच्च हिमाली क्षेत्रमा संयुक्त सैन्य तालिमहरू भइरहेका छन् । मुस्ताडमा भएको नेपाली सेनाको तालिम केन्द्रमा अमेरिकी सेनाको लागि निश्चित कोटा नै छुट्याइएको छ । अमेरिकाले चीनसँग सिमा जोडिएका हिमाली क्षेत्रमा विभिन्न अधिकारी लगानी बढाइरहेको छ । यी सबै गतिविधिले नेपालको छिपेकी मुलुक चीनलाई चिद्याएको छ । र, उसले बारबार नेपालबाट एक चीन नीतिप्रतिको अडान र चीनका विश्वद्वय नेपाली भूमि दुरुपयोग हुन नदिने विश्वासिलो बातावरणको माग गरिरहेको हुन्छ । नेपाल सरकारले बारम्बार एक चीन नीतिप्रतिको अडान दोहोच्याइहेको हुन्छ तर नेपाल सरकारले गरेको प्रतिबद्धता विपरीत हुने खालेका गतिविधिहरू दिनानुदिन बढिरहेका छन् । इन्डो-प्यासिफिक सैन्य प्रमुखहरूको सम्मेलनमा नेपाली सेनाका प्रमुखको सहभागितालाई गम्भीर कुट्टीतिक असन्तुलनलाई अभिव्यक्त गरेको छ । यसबारेमा नेपाल सरकारले स्पष्ट धारणा सार्वजनिक गर्न जस्ती छ । र, देशको स्वाधीनता, सार्वभौमिकता र क्षेत्रीय अखण्डताको रक्षाका निमित्त असलम परास्त नीतिका आधारमा सन्तुलित कुट्टीतिलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न जस्ती छ ।

परिवर्तनको सम्बाहक

सत्यतथ्य निष्पक्ष खबर तथा
विचारका लागि सधैँ हेँ र पढ्ने गराँ ।

www.moolbato.com

दृष्टिकोण

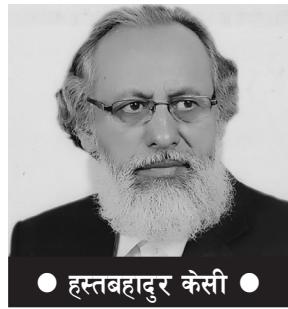
वर्ष ८ अंडक १३

वर्गदृष्टि

Bargadristi Weekly

सामाजिक

दर्शन : ऐतिहासिक भौतिकवाद

● हरिष्चन्द्र कौरला ●

"संसारको व्याख्या त सबैले गरे, मुख्य कुरा त यसलाई बदल्नु पो हो त, आजसम्मको इतिहास वर्गसंघर्षको इतिहास हो ।" - कार्ल मार्क्स

थिए फायरवाख भौतिकवादी थिए तर चिन्तनका क्षेत्रमा उनी अधिभूतवादी थिए । त्यसी दुवैजना बेलाबैतै थिए । त्यसो हुँदा त्यतिथिर इतिहासलाई न त द्वन्द्वात्मक तरिकाले हेर्ने, अध्ययन गर्ने र बुझे गरिन्थ्यो, न त भौतिकवादी सिद्धान्तको आधारमा व्याख्या नै गरिन्थ्यो ।

मार्क्सवाद सर्वहारा कान्तिको विज्ञान हो । द्वन्द्वात्मक तथा ऐतिहासिक भौतिकवाद, अतिरिक्त मूल्यको सिद्धान्त, वर्गसंघर्ष तथा ऐतिहासिक भौतिकवादको भौमिका र वैज्ञानिक समाजवाद तथा मार्क्सवादका आधारभूत मान्यता हुन् । मार्क्सको दर्शन द्वन्द्वात्मक तथा ऐतिहासिक भौतिकवादी दर्शन हो । द्वन्द्वात्मक तथा ऐतिहासिक भौतिकवाद सर्वहारा वर्गको विश्ववृष्टिकोण हो । द्वन्द्वात्मक तथा ऐतिहासिक भौतिकवादी दर्शनलाई स्टालिनले "मार्क्सवादी - लेनिनवादी पार्टीको विश्ववृष्टिकोण हो " भन्नुभएक ।

मार्क्सवादी दर्शन द्वन्द्वात्मक भौतिकवाद र ऐतिहासिक भौतिकवाद भएको थिए ।

मार्क्सवादी नै त्यो पहिलो व्यक्ति हुनुहुँथ्यो, जसले एकातिर हेगेलको द्वन्द्वात्मक विश्ववादी थिए । त्यसो दुवैजना बेलाबैतै थिए । त्यसो हुँदा त्यतिथिर इतिहासलाई न त द्वन्द्वात्मक तरिकाले हेर्ने, अध्ययन गर्ने र बुझे गरिन्थ्यो, न त भौतिकवादी सिद्धान्तको आधारमा व्याख्या नै हेर्नुहुँथ्यो ।

त्यसी दुवैजना बेलाबैतै थिए ।

त्यसी दुवैजना बेलाबैतै थिए । अतः द्वन्द्वात्मक भौतिकवाद विश्ववृष्टिकोणको आधारमा मानव जातिको विभाजित हो । यसले लेखामा ऐतिहासिक भौतिकवादको अध्ययन गर्ने प्रक्रियामा ऐतिहासिक भौतिकवादको विकासको जनन भनेको थिए । असलीमा ऐतिहासिक भौतिकवादको अध्ययन गर्ने खोजाएको हो । असलीमा ऐतिहासिक भौतिकवादको उदयको लागि भौतिकवादी दर्शन द्वन्द्वात्मक तथा ऐतिहासिक भौतिकवादको विकासको जनन भनेको थिए ।

त्यसी दुवैजना बेलाबैतै थिए ।

धर्म, जात प्रथा र छुवालूत

पुर्वीयहरूले सधै आफुले दाबा गर्दैन् । हामी पश्चिमी भन्दा विकसित है र हाम्रो दर्शन पश्चिमी भन्दा पुरानो र शक्तिमान छ । म पनि यो कुरामा सहमत छू । पश्चिमीहरूले हरूवा राज्यका जनतालाई दास बनाए । दास बनाउने पहिलो शासक रोमनहरू हुन् । रामन साम्रज्यको विकास र समृद्धि नै दासहरूमा आधारित रहयो । पछि दासहरूले बिद्रोह गरे । दासको एउटै जात थियो दास भन्ने । दासहरूले एकता कायम गर्न सजिलो भयो । रूसमा त दासहरूकै बिद्रोहबाट समाजवाद आयो भन्दा नि हुन्छ । तर पूर्वमा मनुले मानिस मानिसहरूको बिचमा यस्तो खाडल तथार गरिदिए त्यसलाई नाघेर एकता गर्ने हिम्मत मानिसहरूले गर्ने सकेन । अहिले सम्म पनि त्यो खाडल कायमै छ । त्यसैले पुर्वीय शासकहरू परिचयीको तुलनामा धेरै नै चलाख हुन् । यही फुटाउने र राज गर्ने नियम बेलायतीहरूले सिके र त्यसलाई फरक प्रकारले प्रयोग गरे

● किंश पौडेल ●

सुरुमा धर्मका बारेमा कुरा गर्दै । धर्म के हो ? धर्म भनेको कर्तव्य हो । न्यायपूर्ण कर्तव्य । यो मेरो व्याख्या हो । तर ईश्वर मानेहरूको व्याख्या भने फरक छ । उनीहरूको व्याख्या अनुसार धर्म भनेको ईश्वर (भगवान) भज्ञु, मानु वा पूजा गर्नु हो । ईश्वर पनि मान्छेपछि, समुदाय पिच्छेका फरक छन् । फरक फरक मान्छेले फरक फरक ईश्वर भज्ने हुँदा धर्म नि फरक फरक छन् ।

ईश्वर मानेहरूले यो सारा सृष्टि ईश्वरले बनाएको हो भन्न्हू । मानिसहरूको उत्पत्तिको इतिहास लाखौ वर्ष पुरानो छ । तर “सारा सृष्टि बनाएको ईश्वर” र धर्मको ईतिहास भने जम्मा चार हजार वर्ष मात्रको छ ।

अहिले सम्प्रकारको सबभन्दा पुरानो धर्म यहुदी धर्मलाई मानिन्छ । तर हिन्दुहरूले भने हिन्दु धर्मलाई सबभन्दा पुरानो मान्न्हू । वैदिक हिन्दुहरूले वैदिक हिन्दुलाई पुरानो मान्न्हू । खास प्रमाण र विज्ञानको वास्ता नगर्ने र बढी काल्पनिक र अलौकिक शक्तिमा विस्वास गर्ने भएकोले सबैका आमै खाले मान्यता र विवादहरू धर्ममा छन् । सबै कुरा अलौकिक र काल्पनिक हुने भएकोले विवादका खास समाधानहरू छैन् ।

ईश्वर मानिसले बनाएका हुन् । यसो भन्दा धर्मार्थका मानिसहरू विच्कित्सन् । विच्कित्सुको पनि खास कारण छ । यस सँग वर्गीय स्वार्थ जोडिएको छ । यस विषयमा म पछि व्याख्या गर्दै । अहिले कुरा गर्न खोजिएको धर्मको उत्पत्ति कसरी भयो भन्ने हो । मानिसको उत्पत्ति र विकास श्रम र जिबिकोपार्जन सँग जोडिएको छ । मानिसको विकास क्रम परिवर्तनशील छ । हामीले जानेपछि नै मानिसको खाना, रहनसहनमा धेरै परिवर्तन भयो भने लाखौ वर्षमा काति परिवर्तन भयो होला सहजै अनुपान गर्न सकिन्छ । मानिस एक जमानामा शिकारी मात्र थियो । विस्तारै मानिस ओडारमा बस्ने, शिकार र कन्दमुल त्यही वरिपरी खोजेर खान थाल्यो । कहिलेकाही मानिसले जिउदो शिकार समात्न सफल हुन्थ्यो । त्यसलाई त्याएर ओडारमा राखेर चाहिएको बेलामा मारेर खान सकिन्थ्यो । मेरोको शिकार सँदने तर जिउदो ल्याएर राखदा केही नहुने भएको जानेपछि मानिसले पशु छोपेर र बाधेर राख्न थाल्यो । यो प्रकृत्या सँगै पशुपालनको युग सुरु भयो । मानिसको जीवनमा यो क्रान्तिकारी फडको थियो ।

पशुपालनको युग सँगै मानिस फुर्सीतिलो भयो । खाध्यान जुटाउदा जुटाउदै र आफुलाई अरु हिम्बक जनावरबाट बचाउदा बचाउदै मानिसको दिन विल्यो । तर अब भने पशुलाई बार लाएर राख्नपर्ने भएपछि आफुलाई अरु जनावरबाट बचाउन पनि बार लगाउने कुरा सिव्यो । यसले मानिसलाई मानिसको रूपमा पनि सुरक्षित र स्वतन्त्र महसुस गरायो । खाना र सुरक्षाको प्रबन्धनले मानिसको काफि समय बचत भयो । खाना र सुरक्षा बाहेक अरु कुरा सोच्नको लागि मानिसले समय पाए । अब बल्ल मानिसलाई आकासीत हेर्ने फुर्सीतिलो थियो । यानी बोगेको हेरे टोलाउन समय पाएको थियो । प्राकृतिक विपति, धेरै वर्षा हुन्नुहुन्नुजोडले हावा चल्नु र ओतलाम वनाइदो संरचना उडाउनुपैद्यो जानु र ओडार पुरीएर मानिस मर्नुविजुली चम्कनु र चट्टाड पर्नु आदि नयाँ समस्या सिर्जिएका थिए र यी समस्याहरू एकै ठाउंमा धेरै समय बस्ता बल्ल मानिसले महसुस गर्न पाएको थियो । अब मानिसलाई के लामां थाल्यो भने खाना जुटाउने र खाने बाहेक पनि धेरै समस्या छन् । यी समस्या प्राकृतिक शक्ति आगो(सुर्य), पानी, पृथ्वी, हावा आदिबाट सृजित हुन् । यिनीहरूको कारणले हामीलाई दुख र सुख भएको छ । यिनीहरूलाई खुसी बनाउनु पर्ने यो धर्ममा छन् ।

पुजे परम्परा पृथ्वीभारी थियो र छ । यो परम्परालाई पछि बनेको धर्मले विस्थापित गर्दै लगेको छ । यसमा हामी पछि चर्चा गर्दै ।

पहिले मानिसहरूले लौकिक धर्म मान्ये । सुख र दुखको कारक प्रकृतिमा भएको मानिसका ईद्वियले थाहा पाउने चिज हरू आगो, पानी, धर्ती, वायु, आकास नै हुन् भन्ने थियो । प्राकृतिक प्रणालीको ज्ञान मानिसहरूलाई त्यतिवेला थिएन । खोरें पर्यो भने आकास रिसाएर हो, धेरै भरि पर्यो भने पानी रिसाएर हो यस्तै यस्तै कल्पना गर्दै र यिनको पुजा गर्नु पर्छ ठिक हुन्छ भन्ये । यसरी लौकिक धर्म र पुजाको सुरुवात भयो । पशुपालनको युग धुमन्ते युग थियो । मानिसहरू जाता जाता धांस छ त्यतै त्यतै सरिहरूथे । यो युग लामो समय चाल्यो । धांस खोज्ने क्रममा मानिसहरूले धांसको वित अन्न फेला पारे । वित सहितको धांस खादा पशुपहरू छिटो बढेको र मोटाएको चाल पाएपछि मानिसले पनि धांसको वित खान थाल्यो । मानिसहरूलाई धांसको बित मिठो लाम्न थालेको थियो । अब थोरै मासु खाएर पनि हुने रेत भने भैसेको थियो । फरक फरक धांस खादा बढी सन्तुष्टि महसुस गरेको मानिसले खेती गर्न सुरु गर्यो ।

खेतीको युग सँगै मानिस अझ धेरै फुर्सीतिलो भयो । एकातिर मानिस फुर्सीतिलो भयो भने पशुपालनको युगमा नफेलोका समस्याहरू पनि आयो । खेतीको युगमा मानिस एकै ठाउंमा बस्न थाले । प्रकृतिक विपति छैयिथो । अब मानिसहरूलाई र पशुपहरूलाई रेग लाम्न थालेको थियो । कहिलेकाही हजारै पशु पर्यो । यसरी मानिसहरूले धांसको वित अन्नसले सक्तिले गराएको हो भन्न थालियो । समस्या पर्दा वा लडाइ पर्दा अगाडि सेरेर जो लाइन सक्तिलो दैवि शक्ति मानिए । हल गर्न नसक्ने अवस्था हामीले देखन नसक्ने शक्तिले गराएको हो । ईश्वरले गराएको हो भन्न थालियो । समस्या पर्दा वा लडाइ पर्दा अगाडि सेरेर जो लाइन सक्तिलो दैवि शक्तिलाई त्यही मानिसले दैवि शक्तिलाई यस्तो समस्याहरूले धुमन्ते युग थियो । यही अधिकारी उत्पत्ति र उत्पत्ति नसक्ने अन्नसले सक्तिले गराएको हो । ईश्वरले र उत्पत्ति नसक्ने अन्नसले सक्तिले गराएको हो । ईश्वरले र उत्पत्ति नसक्ने अन्नसले सक्तिले गराएको हो । ईश्वरले र उत्पत्ति नसक्ने अन्नसले सक्तिले गराएको हो ।

राजाको उत्पत्ति परिश्रम गर्ने मानिसको लागि दूलो विपतिको युग हो । यो विपतिको युग जुन अहिले सम्म चलिएको छ । राज्यको उत्पत्ति सँगै नसक्ने अवस्थान र नसक्ने अवस्थामा मानिस अन्यौलाई त्यही मानिसले दैवि शक्ति मानिए । हल गर्न नसक्ने अवस्था हामीले देखन नसक्ने शक्तिले गराएको हो । ईश्वरले गराएको हो भन्न थालियो । समस्या पर्दा वा लडाइ पर्दा अगाडि सेरेर जो लाइन सक्तिलो दैवि शक्तिलाई त्यही मानिसले दैवि शक्तिलाई यस्तो समस्याहरूले धुमन्ते युग थियो । यही अधिकारी उत्पत्ति र उत्पत्ति नसक्ने अन्नसले सक्तिले गराएको हो । ईश्वरले र उत्पत्ति नसक्ने अन्नसले सक्तिले गराएको हो । ईश्वरले र उत्पत्ति नसक्ने अन्नसले सक्तिले गराएको हो । ईश्वरले र उत्पत्ति नसक्ने अन्नसले सक्तिले गराएको हो ।

मानिस सुरुवाट नै भुण्डा बस्ने गर्थयो । सिकारी युगमा दुधे बच्चा बाहेक सैने नै सिकारमा भाग लिन्थे । कसैले कसैको लागि काम गर्थेन । मिलेर सिकार गर्थे र उत्तीरुलाई भोक लागे अनुसार खाएँ । यो नै आदिम साम्यवादी युग पशुपालनको सुखको अवस्था सम्म रह्यो । भोगाल अनुसार युगमा युगमा आपाएको धर्ममा छन् । अहिले उत्पत्ति संरचनाले यस्तो समस्याहरूले धुमन्ते युग थियो । अहिले उत्पत्ति संरचनाले यस्तो समस्याहरूले धुमन्ते युग थियो । अहिले उत्पत्ति संरचनाले यस्तो समस्याहरूले धुमन्ते युग थियो । अहिले उत्पत्ति संरचनाले यस्तो समस्याहरूले धुमन्ते युग थियो । अहिले उत्पत्ति संरचनाले यस्तो समस्याहरूले धुमन्ते युग थियो ।

यिनीहरूले कमजोर, सुक्तकेरी, गर्भवती र बच्चाको रक्षा गर्दैन् । यिनीहरूलाई कविताको नेता मान्ने चलन त्यहाँ बाट सुरु भएको हो । जो बच्चाको हुन्छ नै र बिपतिलाई बच्चाउछन् । सिकारी युगबाट पशुपालनमा प्रबेस गर्दै गर्दा यी कविताको नेता हरूलाई र अबस्था रहेको हो । यसपालनमा प्रवेस गर्दै गर्दा यी कविताको नेता हरूलाई र अबस्था रहेको हो । यसपालनमा प्रवेस गर्दै गर्दा यी कविताको नेता हरूलाई र अबस्था रहेको हो । यसपालनमा प्रवेस गर्दै गर्दा यी कविताको नेता हरूलाई र अबस्था रहेको हो ।

यिनीहरूले कमजोर, सुक्तकेरी, गर्भवती र बच्चाको रक्षा गर्दैन् । यो विपति नै र उत्पत्ति नै र उत्पत्ति नै र उत्पत्ति नै । यो विपति नै र उत्पत्ति नै । यो विपति नै र उत्पत्ति नै

